

N:o 45.

Ank. till Riksd. Kansli den 17 April 1885, kl. 2 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om rätt för lekmän att deltaga i biskopsval.

Lag-Utskottet har från Andra Kammaren fått emottaga en af Herr P. Waldenström afgifven motion, N:o 8, så lydande:

»Då den enligt min öfvertygelse lika vigtiga som rigtiga principen allt mer gjort sig gällande, att lekmän hafva rätt att taga del i kyrkostyrelsen, så torde denna princip böra än ytterligare utsträckas öfver de gränser, inom hvilka dess tillämpning för närvarande är inskränkt. Lekmännen hafva vid utseendet af ledamöter i kyrkans representation lika rätt med presterna, och ingen torde finnas, som anser detta obilligt eller skulle önska lekmannaintressets undanträngande ur kyrkomötet. Men erkänner man denna lekmännens rätt, då det gäller kyrkomötet, så synes det vara billigt, att samma rätt får göra sig gällande äfven vid biskopsval. Det är nemligen klart, att det inflytande, som en biskop genom sin ställning är i tillfälle att utöfva, icke blott angår och berör stiftets presterskap utan ock dess församlingar, och att lekmännen således vid biskopsval kunna hafva vigtiga intressen att bevaka. Äfven torde kollegierna vid de allmänna läroverken böra tillerkännas rätt att deltaga i biskopsval, så länge biskoparne äro dessa läroverks eforer.

»Med anledning af en motion i samma syfte vid 1868 års kyrkomöte, aflät kyrkomötet en underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, deri det bland annat heter: »Då det inflytande, som en biskop genom sin ställning är i tillfälle att utöfva, icke blott angår och berör stiftets presterskap utan ock dess församlingar, samt biskoparne äro läroverkens eforer, och förty billigheten

Bih. till Riksd. Prot. 1885. 7 Saml. 26 Häft.

synes fordra, att ej mindre öfriga lekmän inom församlingarne utan äfven särskildt lärarne vid elementarläroverken beredas rättighet och tillfälle att i fråga om biskopsval deltaga, hafva inom kyrkomötet blifvit i ofvan nämnda syfte väckta förslag till ändring af de i fråga om biskopsval nu gällande stadganden. — Kyrkomötet, som tagit dessa framställningar i öfvervägande, har, hvad angår frågan om lekmännens deltagande i biskopsval, icke kunnat förbise, att förslagen derom hafva ett stöd i biskopens ställning såsom eforus för läroverken inom stiftet, hvarjemte det för kyrkomötet synes sannolikt att församlingens deltagande i nämnda val skulle ställa biskopen i ett närmare och förtroligare förhållande till dem, öfver hvilkas själavård han har att vaka, och sålunda för honom underlätta utöfningen af hans viktiga och ansvarsfulla kall» — — —. »Kyrkomötet får därför i underdånighet anmäla sin åsigt, att rätt till deltagande i biskopsval bör lekmän tillerkännas.»

»På grund af sålunda anförda skäl beder jag att få föreslå, att Riksdagen måtte i underdånighet hemställa, att Kongl. Maj:t täcktes i nåder låta utarbета, för att en kommande Riksdag föreläggas, förslag till sådan ändring i nu gällande lagar om biskopsval, att rätt till deltagande i biskopsval äfven tillerkännes lekmän, på det sätt, att 1:o) hvarje församling inom det stift, hvars biskop skall väljas, utser elektoror till lika antal, som hon har vid biskopsval röstberättigade prester, hvilka elektoror i likhet med presterna afgifva hvar sin röst, 2:o) att lärarekollegierna vid de högre allmänna läroverken inom samma stift afgifva hvar sin röst.»

Såsom motionären äfven anført, var nu förevarande fråga föremål för behandling å 1868 års kyrkomöte; och i skrifvelse till Konungen den 1 Oktober 1868 (N:o 15) »anmälde Kyrkomötet i underdånighet sin åsigt, att rätt till deltagande i biskopsval borde lekmän tillerkännas», samt »anhöll i underdånighet, att Kongl. Maj:t täcktes taga i nådigt öfvervägande denna angelägenhet samt derefter vidtaga de åtgärder, hvartill denna pröfning må föranleda».

I det af kyrkolagskomitén år 1873 afgifna förslag till kyrkolag afhandlas i kap. 22 »om biskopar», och är härvid hufvudsakligen, utom beträffande erkebiskop, samma valrätt bibehållen som den nu gällande. I sin motivering till detta kapitel uttalar sig komitén emot inrymmande af rätt för lekmän att deltaga i biskopsval. Vid granskning af förslaget i Högsta Domstolen yttrade, beträffande nu förevarande fråga, tre ledamöter enligt det vid granskningen förda protokoll: »Den gång efter annan och jemväl af Kyrkomötet uttalade önskan, att det måtte beredas församlingarne tillfälle

att under lämplig form deltaga i biskopsval, syntes hafva synnerligt skäl för sig; och hemställes alltså, att stadgande härom, hvarigenom äfven lekmän finge rätt att deltaga i biskopsval, måtte i kyrkolagen inflyta». Äfven vid 1883 års kyrkomöte väcktes fråga, »att Kyrkomötet ville ingå till Kongl. Maj:t med underdånig anhållan, att kyrkolagens 20 kap. 1 § och Kongl. förordningen om biskopsval den 30 Maj 1759 måtte förändras i det syfte, att alla vid de allmänna läroverken anställde ordinarie lärare, hvilka ega rätt till presterlig tjänstårsberäkning, tillerkännas rättighet att tillsammans med presterskapet i biskopsval deltaga» (motion N:o 32). Motionen afstyrktes af kyrkolagsutskottet (betänkande N:o 14, i samlingen N:o 21) och blef ej heller af Kyrkomötet bifallen.

Biskopen är ej blott stiftstyrelsens och stiftets presterskaps chef utan ock stiftets öfverherde. Det synes därför äfven önskligt, att, såsom i allmänhet man nu mera anser sig böra åt lekmän inrymma andel i kyrkostyrelsen, desse ock kunde under någon lämplig form och i någon lämplig mån få deltaga i biskopsval. I sådant fall skulle valresultatet ock mera kunna sägas vara ett uttryck af *stiftets* önskingar. Utskottet, som alltså delar den af 1868 års kyrkomöte uttryckta åsigt, att rätt till deltagande i biskopsval borde lekmän tillerkännas, anser dock, att bestämmande af den form, under hvilken, och den proportion, hvori lekmän skulle deltaga i dylika val, innebära frågor af den svårösta art, att en noggrann utredning af hithörande förhållanden måste föregå, innan de kunna på ett tillfredsställande sätt lösas; hvadan Utskottet får, med anledning af motionen, hemställa,

att Riksdagen ville i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbeta samt förelägga Riksdagen förslag till sådana ändringar i nu gällande bestämmelser rörande biskopsval, att rätt till deltagande deri blefve, i den mån det må finnas lämpligt, tillerkänd äfven åt lekmän.

Stockholm den 17 April 1885.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTRÖM.

Reservation:

af Herr *Bergström*.

Herrar *Widmark*, *Berglöf* och *Lewin* hafva begärt få antecknadt, att de ej deltagit i motionens behandling inom Utskottet.
